

Szabadtéri vokálszimfonikus hangverseny Csíkszeredában, a nemzetközi Kodály-évben

A Kodály Zoltán halálának 50. évfordulója alkalmából meghirdetett nemzetközi emlékév erdélyi megünneplésére való felkészülés egyik jeles eseménye június 30–július 2. között zajlott Székelyudvarhelyen, a Rákóczi Centerben, ahol több énekkar kóruszenei táborban sajátította el az augusztus 26-i csíkszeredai szabadtéri vokálszimfonikus koncert repertóriumát.

Még 2016-ban megszületett a gondolat, hogy méltóképpen kellene emlékezni Erdélyben is a nagy magyar zeneszerzőre és pedagógusra. Elhatároztuk, hogy egy nagyobb méretű szabadtéri Kodály emlékhangversenyt szervezünk. Hosszabb keresgélés, többszálú egyeztetés után az a határozat született, hogy a hangversenyt Csíkszereda főterén tartsuk meg idén, augusztus 26-án. A koncert egyben az Énekel az ország mintájára létrehozott erdélyi–anyaországi kórusok találkozója is lett. A rendezvény lelke és mozgatója az Artisjus-díjjal, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével, Liszt Ferenc-díjjal, Jeruzsálem-díjjal, Budapestért-díjjal kitüntetett Hollerung Gábor érdemes művész volt, aki számos rendkívüli produkciót tudhat maga mögött. Élvezetes magyarázatait, szemléletes próbamódszereit a székelyudvarhelyi felkészítő tábor alkalmával is megtapasztaltuk. A kórustagok nemcsak a darabokat sajátították el, hanem a Kodály-életműbe is tágabb betekintést nyertek.

A táborban a következő énekkarok vettek részt: Balázs Ferenc Vegyeskar (Székelyudvarhely, karnagy Orosz-Pál József), Barátia Chorus (Bukarest, karnagy Fekete Klára), Brassói Egyesített Kórus (Brassói Magyar Dalárda, Magyar Evangélikus Lutheránus kórus, Brassói Magyar Unitárius Egyházközség kórusa, karnagy Kovács Klára Ildikó), Budapesti Akadémiai Kórustársaság (karnagy Tőri Csaba), Camerata Női-kar (Székelyudvarhely, karnagy Orosz-Pál József), Intermezzo Kamarakórus (Szováta, karnagy Fülöp Judit), Jubilate Deo Kórus (Székelyudvarhely, karnagy Székely István), Kétágú Református Templom Vegyeskara (Kolozsvár, karnagy Adorjáni Júlia Katalin), Szalman Lóránt Vegyeskar (Marosvásárhely, karnagy Orosz-Pál József), Szászcsávási Énekkar (karnagy Ugron Noémi).

Az élmények tovább gyarapodtak a csíkszeredai főpróbán, majd a hangversenyen.

Kodály Zoltán halálának 50. évfordulója alkalmából az ő *Psalmus Hungaricus*-át, valamint a Tolcsvay-testvérek Magyar miséjét szólaltattuk meg. A tíz erdélyi kórus és a Budapesti Akadémiai Kórustársaság összefogásából egy rendkívüli koncert született, amit élvezettel hallgatott a csíkszeredai közönség. Eredetileg a csíksomlyói Nyeregben szeretők volna megrendezni a koncertet, Hollerung Gábor elképzelése is ez volt, de be kellett

látnunk, hogy ez technikai okok miatt kivitelezhetetlen. Így aztán Füleki Zoltán alpolgármester javaslatára Csíkszereda főtere lett a helyszín, a város vezetése pedig hathatós segítséget nyújtott a lebonyolításhoz. Meg kell említeni, hogy a koncerttel a száz évvel ezelőtt a városban született karnagy, hegedűművész és zenetudós Nagy István előtt is fejet hajtottunk. Csíkszereda híressége a helyi római katolikus főgimnáziumba járt. Zenei tanulmányait Csíkszeredában kezdte, majd Marosvásárhelyen, a Városi Zeneiskolában folytatta, Haják Károly és Metz

Albert növendékeként. Ezután a budapesti Zeneművészeti Főiskola zenetanár-karnagy és hegedű szakára került, ahol 1933-ban diplomázott. Nagy Istvánnak Kodály Zoltán is tanára volt. 1934–1941-ig a marosvásárhelyi Római Katolikus Tanítóképző és Gimnáziumban, 1941-től a kolozsvári tanítóképzőben dolgozott ének- és zenetanárként. Ebben az időszakban Budapesten és Ausztriában egyházzenei tanulmányokat is folytatott. 1946–1948 között a kolozsvári Magyar Zene- és Színművészeti Főiskola professzora és igazgatója volt, 1948-tól 1950-ig pedig a Magyar Művészeti Intézetben végzett magas szintű nevelőmunkát, professzori beosztásban. Az eredeti népi dalkultúra, a magyar zenei anyanyelv jeles művelője volt. Korábbi időszakában, marosvásárhelyi tanárként megszervezte iskolájának fiú vegyeskarát. Saját alapítású kórusaival a reneszánsz kórusművészetet, valamint Bartók és Kodály műveit népszerűsítette. Jelentős szerepe volt a madrigál kórusművek megszólaltatásában, ezeket a harmincas évek közepétől énekelték. Bartók Béla, Kodály Zoltán, Márkos Albert művei közül is sokat megszólaltattak országos vagy egyetemes bemutató formájában. Kodály Zoltán 1942-ben az országos hírnevet szerzett együttesnek ajánlotta a Balassa Bálint elfelejtett éneke című művét. A negyvenes évek elején Nagy István a Kolozsvári Tanítók Énekkarát is irányította. A háború után Kolozsváron nőikart szervezett, a később vegyeskarrá bővült együttesből jött létre a Kolozsvári Kamarakórus, majd a Nagy István Énekkara. A kórusmozgalom irányításába országos szinten is bekapcsolódott. Az 1946-ban újjáalakult Romániai Magyar Daloszövetség elnökévé választották, amely 1948-tól a Bartók Béla Dalszövetség nevet viselte. Fontos szerepet vállalt Bartók Béla emlékezetének ápolásában, sorozatot indított a szerző műveiből. Szász Károllyal közösen szerkesztett énekeskönyve Kodály Zoltán emlékezetét idézte, ez csak népdalokat tartalmaz. A magyar dalt és az egyetemes magyar kórusművészet legjobbait megszólaltató munkát a kommunista karhatalom nem nézte jó szemmel. Az 1958–59-es egyetemi évben nagy lelkesedéssel tanította meg Kodály Psalmus hungaricusát, ám a Securitate a bemutató előtt megtiltotta annak előadását, és feloszlatta a Nagy István Énekkart. Nagy István többé nem taníthatott a Zeneakadémián énekkart és karvezetést, s ezért öngyilkosságot kísérelt meg. Szerencsére tanítványai észrevették, és sikerült megmenteni az életét. Nyugdíjba vonulásáig már csak hegedűt taníthatott. 1983-ban hunyt el, sírja a kolozsvári Házsongárdi Temetőben található.

Kodály Zoltán 1942-ben az országos hírnevet szerzett együttesnek ajánlotta a Balassa Bálint elfelejtett éneke című művét.

Tudomásunk szerint a *Psalmus hungaricus* még nem nem csendült fel szabadtéri előadáson Erdélyben.

Zenei tevékenységének könyvésze 800 tételt tartalmaz, amit születésének 75. évfordulójára állítottak össze. Európai színvonalú művészetét kiváló muzsikuskok méltatták. Terényi Ede kolozsvári zeneszerző a következőket írja róla: „Rajongott a zenéért. Mindenhez ilyen rajongással közeledett. Az őt körülvevő emberekben, az élet egészében zenét keresett. Fantasztikus méretű és színorgiájú »zene-ként« értelmelte mindazt, ami őt körülvette. Szokatlan emberi magatartás, de szép, érdekes, néha fanatikus gesztusokban nyilvánult meg. Szép volt a

tűz, amivel a zenéről beszélt, és ami interpretációiban is hipnotikus erővel ragadta meg a hallgatóságot.” – Ezért is volt méltó helyszíne Csíkszereda a lenyűgöző ünnepi hangversenynek.

Sok cikk, vélemény, hozzászólás született a koncert után, annál is inkább, mert tudomásunk szerint a *Psalmus hungaricus* még nem nem csendült fel szabadtéri előadáson Erdélyben. A programra közel hétezer ember volt kíváncsi. Csibi Márty, a székelyudvarhelyi Camerata Nőiakar egyik énekeke így emlékezik vissza: „Volt, hogy arra gondoltunk, ez a Kodály-csoda bizony meghaladja a képességeinket. Meg arra, hogy hol volt az esze Hollerung Gábornak, a Liszt- és egyéb díjas karmesternek, amikor ezt a zenei óriást választotta székelyföldi amatőr kórusok számára, hisz a profik is ritkán vállalják be. De mégis van valami erő a hitben, hiszen a kórustábor utolsó próbáján már megszólaltforma az összhang, aztán a koncert előtti főpróbán már egészen jól szólt, a színpadi fő-főpróba pedig már szőrfelállósra sikeredett. Megküzdöttünk minden egyes hangért, ahogy a karmesterünk kérte. Van ereje a hitnek, ha társul a kitartással, ezzel a székely csöknyösséggel, hogy menni fog ez, ha sorjában mind belehalunk is. Bele is halunk. Sorjában, mind.”

Amennyiben lesz még Erdélyben ilyen jellegű hangverseny, jó volna, ha sokkal több énekkar vállalná a nem mindennapi munkát. Jó lenne Csíkszeredából, a Csíki-medencéből, de Gyergyóból és környékéről is több kórusgyüttest látni-hallani. Talán az sem megvetendő gondolat, kérés, elképzelés, hogy jelentkezzenek partiumi, bánáti énekkarak is, hogy a koncert után elmondhassuk: énekelt Erdély.